

Oponentský posudek

na doktorskou disertační práci

Téma: **Internationalization of higher education institutions**

Autor: **Mgr. Eva Janebová**

Oponent: **prof. Ing. Milan Slavík, CSc.**

Rozvoj vzdělanostní úrovně je nejen zdrojem prosperity a ekonomické síly každé instituce i společnosti, ale skýtá předpoklady, že ctěny a rozvíjeny budou etické a morální hodnoty jako nezbytný základ pro porozumění mezi generacemi, etniky, náboženskými a kulturními společenstvími. Vzdělaný, moudrý člověk bude respektovat svobody i práva ostatních a bude příslibem a snad zárukou, že společnost i její instituce se budou vyvíjet směrem k toleranci, zdravému sebevědomí jejich členů. A jak viděl člověka vzdělaného velký humanista a filozof, Čech a Evropan J. A. Komenský „...*Chcete poznat člověka vzdělaného? Pohleďte na jeho činy, posunky, řeči, ba i na jeho mlčení ... V příznivých i nepříznivých okolnostech života chová se tak, že sama věc dosvědčuje, že zná rozdíly věcí a že dovede rozeznati věci užitečné od neužitečných. Když se věci vyvíjejí podle jeho přání, nevynáší se, nenadýmá se, nestává se drzým. Potká-li jej něco smutného, je stále tůž, netone, neklesá nezoufá. Krátce, kdokoli moudrý je, ten se hodí k nesčetným mravům, praví básník. My bychom řekli: kdokoli moudrý je, ten k nesčetným hodí se pracím ...*“

Tyto nadčasové myšlenky sice explicitně nezmiňují internacionalizaci, jeden z faktorů ne zatím zcela běžných v českém prostředí, ale faktoru vzdělanosti, který k plně rozvinutému, široce vzdělanému člověku současnosti rozhodně patří. Schopnost nadregionálního vnímání světa člověka oprostí od mnohdy úzkoprsých zakomplexovaných obav těch, kteří pod rouškou lokálního patriotismu a vlastenectví skrývají vlastní neschopnost.

Problematice internacionalizace z pohledu jak je realizována vysokoškolskou institucí a chápána představiteli univerzit, ale i vysokoškolskými pedagogy se věnuje autorka rozsáhlé doktorské disertační práce. V širších souvislostech řeší aktuální téma – jak může vysokoškolská instituce reagovat na měnící se, vzájemně podmíněný a propojený svět. Problematika internacionalizace je již dlouhodobě aktuální v rozvinutých zemích Evropy i světa. Stala se také prioritou české vzdělávací politiky, jak je zmíněna v Dlouhodobém záměru MŠMT (2005), který je také stěžejním dokumentem pro vypracování a aktualizace dlouhodobých záměrů jednotlivých vysokých škol.

Disertační práce je dobře strukturovaná. Literární rešerše je zpracována nadstandardně s odborným teoretickým nadhledem. Autorka čerpá z více než 300 bibliografických a internetových domácích a především zahraničních relevantních zdrojů a 46 strategických dokumentů, čímž vytváří dobrý odborně teoretický základ, na kterém později vystaví pojmotvorný aparát. Ten potom systematicky využívá a opírá se o něj i při tvorbě metodiky, stejně tak jako i ve vlastní výzkumné části disertační práce. Cíle disertační práce jsou promyšleně a srozumitelně formulovány.

Za velmi pozitivní pokládám, že nezůstává na úrovni deskripce situace a komentování dat získaných z různých zdrojů. Pouští se i do „terénních“ výzkumných šetření, orientovaných na různé kategorie respondentů z řad řídicích pracovníků oddělení zahraničních vztahů, ale i akademických pracovníků univerzit a jejich fakult, studentů, ale i analýzou kurikula studijních programů jednotlivých univerzit. Metodologicky nezbytným počinem je skutečnost, že si autorka uvědomuje nezbytnost triangulace výzkumných metod v oblasti zkoumání kvalitativních i kvantitativních zdrojů a nezůstává pouze u často nejběžnější, kterou je dotazníkové šetření. Autorka na základě detailně propracované metodiky systematicky postupovala při vlastním výzkumném šetření, jehož výsledky potom analyzuje, zpracovává, vyhodnocuje a dochází k vyslovení reálných, někdy na domácí podmínky stále ještě dosti ambiciózních závěrů ve smyslu jejich širší plošné realizace. K tomu by měla postupně vést proponovaná doporučení, která jsou přehledně členěna podle jednotlivých komponentů (leadership, international office, curriculum, students, faculty management, research, ...). I zde autorka stále výborně využívá rešeršní zdroje a konfrontuje svá zjištění a doporučení se zahraničními ale i domácími zkušenostmi a existující realitou.

Velmi vítám zařazení, byť poměrně úzké subkapitoly 5.13 Institucionální kultura na str. 241, která k problematice internacionalizace evidentně patří, ale uvedená zjištění by mohla být v mnohém zjištěními alarmujícími. Sběr dat v prostředí, které autorka zvolila, byl jistě náročný, ale do jisté míry postrádám záznam výsledků a jejich konkretizaci. Výsledky rozhodně nepřeceňuje s tím, že si je vědoma problémů s možností zobecnění vzhledem k počtu respondentů a celkové velikosti základního souboru.

V závěru disertační práce autorka nejen shrnuje dosažené výsledky, které jsou v mnohém poměrně obecné a bylo je možné předpokládat, ale dochází i některým novým zjištěním. Ta budou využitelná nejen pro rozvoj tak důležitého faktoru, jakým je internacionalizace nejen v České republice, ale i v dalších zemích s podobným historickým vývojem. Jednoznačně se ukazuje jako klíčové soustředit se na rozvoj vzdělanosti v mezinárodním kontextu. Cesta je to nelehká, časově náročná, ale je nezbytné se na ni v nejrůznějších podobách zaměřit.

Nesporným kladem práce je skutečnost, že autorka vycházela ze zkušeností pobytu v zahraničí, v prostředí, které ji umožnilo proniknout do hloubky řešené problematiky, a ona tuto příležitost v míře mimořádné využila. O tom svědčí i výborná úroveň odborného cizího jazyka, ve kterém je doktorská disertační práce předkládána. Vzhledem k shora zmíněným faktům je možné doporučit, aby se dané problematice dále věnovala a uvažovala i publikování v zahraničí.

Otázky k diskusi:

1. V čem spočívají zásadní rozdíly v pojetí internacionalizace v zemích s tradičními rozvinutými mezinárodními vztahy a Českou republikou? Jaké jsou cesty případný handicap postupně eliminovat, je-li nějaký?
2. Jaká byla realita výzkumných šetření, kde probíhala, objevila se nějaká úskalí a bylo by možné přiblížit konkrétní výsledky?
3. Jak by měl být budován efektivní systém motivace studentů otevřených k zahraničním pobytům, ale i jejich následnému návratu a zapojení v podmínkách českých vysokých škol?

4. Kam by se podle autorčina názoru měl zaměřit další vývoj zkoumané problematiky a jak ona sama se hodlá v ní angažovat?

Závěr:

Předložená disertační doktorská práce je zpracována po stránce obsahové i formální na odpovídající úrovni a splňuje všechny požadavky na doktorské disertační práce. Kandidátka prokázala jejím zpracováním schopnost samostatné vědecké práce.

Práci plně doporučuji k obhajobě před komisí a v případě úspěšné obhajoby doporučuji autorce udělení vědecké hodnosti

d o k t o r ve zkratce Ph.D.

prof. Ing. Milan Slavík, CSc.

ředitel Institutu vzdělávání a poradenství
České zemědělské univerzity v Praze v Praze

Praha 25. srpna 2008